

GÜLTEN DAYIOĞLU'NUN
YURDUMU ÖZLEDİM ROMANINDA
DIŞ GÖÇ SORUNUNUN ÇOCUK BOYUTU

*Emine KOLAÇ**

ÖZET

1961 yılında Federal Almanya ile imzalanan “İş Gücü Alımı Anlaşması”, Türkiye’den Federal Almanya’ya göçü ve beraberinde yaşanan bir dizi sorunu ülkemizin gündemine taşır. Toplumun bir parçası olan yazarlarımız da doğal olarak yaşanan sorunlara kayıtsız kalmazlar. Yaşanan sorunları eserlerinde değişik boyutlarıyla ele alarak değerlendirirler. Bu yazarlardan biri de Gülten Dayıoğlu’dur. Yazar “gidenler, kalanlar, dönenler” boyutlarıyla dış göç sorununa eserlerinde dikkat çeker, verdiği çarpıcı ve canlı örneklerle edebiyatımızda önemli bir yer edinir. Geride Kalanlar ve Geriye Dönenler eserleriyle dış göç sorununa parmak basan, bu sorunları; konut, eğitim, parçalanmış aile, çocuk-gençlik, çalışma koşullarının ağırlığı, küçümsenme, vatana duyulan özlem boyutlarıyla ele alıp değerlendiren yazar, Yurdumu Özledim romanında dış göç sorununun çocuk boyutuna dikkatleri çeker.

Bu romanda; ailesiyle birlikte Almanya’ya giden, oradaki çevreye, okula uyum sağlamada zorlanan, yeterince bilmediği bir dil ile eğitim görmeyen sıkıntıları yaşayan, Alman öğretmen ve öğrencilerin ayırıcı tavırlarıyla karşı karşıya kalan, iki kültür arasında sıkışan, yaşadığı olumsuzluklardan dolayı okuldan uzaklaşan ve her geçen gün biraz daha “yurdunu özleyen” Atıl şahsında dış göç sorununun çocuk boyutu bütün gerçekliğiyle gözler önüne serilmeye çalışılır.

Bu makalede; Batı Almanya’ya dış göç sorununun tarihsel gelişimi, Atıl’ın Almanya serüveni, karşılaştığı sorunlar, üzüntüleri, sevinçleri, özlemleri romandan yapılan çarpıcı alıntılarla desteklenerek ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler:Dış göç, çocuk, sorunlar.

* Yrd. Doç. Dr., Anadolu Üniversitesi, Türkçe Eğitimi Bölümü.

**CHILD PERSPECTIVE OF THE IMMIGRATION
PROBLEM IN GÜLTEN DAYIOĞLU'S YURDUMU
ÖZLEDİM**

ABSTRACT

The "Foreign Workforce Aquisition Agreement" signed with the FR of Germany in 1961 unleashed a wave of emigration from Turkey to FR of Gemany and carried a host of related issues into our country's agenda. Turkish contemporary writers as part of the society could not remain indifferent and have analyzed these issues from different perspectives in their works. One of these contemporary authors is Gulden Dayioglu. She focuses on emigration issues in her works with its dimensions of "the ones who leave", "the remaining ones" and "the ones who return" and she has a distinguished place in our literature with her works filled with striking examples concerning emigration. She examines the emigration issues in her works "The remaining ones and the ones who return" from the perspectives of living quarters, education, divided families, youth-childhood, working conditions, disparagement, and homesickness.

In her novel titled "Yurdumu Özledim" Gulden Dayioglu exposes the children's perspective of the emigration issue as she attempts to analyze the childrens' perspective of emigration problems through her character "Atil" 's viewpoint. Atil is a child of an immigrant family with serious adaptation difficulties and he becomes growingly homesick and eventually a school drop-out as a result of an environment of racism and exclusion created by his German friends and teachers.

In the article "Child perspective of the immigration problem in Gülten Dayioğlu's Yurdumu Özledim" the author attempts to analyze the history of Turkish emigration to FR of Germany, and Atil's journey in Germany with the problems he faced, his moments of joy and sorrow, his aspirations through several striking quotations and references to the novel.

Key Words: Emigration, children, problems

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 3/7 Fall 2008*

GİRİŞ

1. Almanya'ya Türk İşçi Göçünün Kısa Öyküsü

II. Dünya Savaşından sonra İngiltere, Fransa, Almanya ve Amerika'nın hızla sanayileşerek dünya sermayesinin büyük bir kısmına sahip olması, sanayide çalışacak iş gücü açığına da beraberinde getirir (Gitmez 1979a, 84). İş gücü açığını en az maliyetle kapatmak isteyen bu ülkelerin iş gücü talebine az gelişmiş ülkeler cevap verirler (Gitmez 1979b, 232). Türkiye ile birlikte Yugoslavya, İspanya, Yunanistan, Tunus ve Fas bu ülkelere kitleler halinde işçi gönderirler. İşçi gönderilen ülkelerin başında Almanya gelmektedir.

Türkiye'den Batı Avrupa'ya yönelen iş gücü göçünün yönü öncelikle Almanya olur. 1961 yılında yapılmaya başlanan Berlin Duvarı, Doğu Almanya'dan Batı'ya akan iş gücünün önüne büyük bir engel olarak çıkar. Gereksinim duyulan iş gücünün bir bölümü 1961 yılından itibaren resmi olarak Türkiye'den alınmaya başlanır (Ceylan 1998, 17). Federal Almanya ile 31 Ekim 1961 tarihinde imzalanan "İş Gücü Alımı Anlaşması", aynı zamanda Türk işçilerinin çalışmak üzere kitlesel olarak Batı Avrupa ülkelerine gidişlerinin başlangıç tarihi olarak da kabul edilmektedir (Köksal 1986, 56). Bu anlaşmayı 1964 yılında Avusturya, Hollanda ve Belçika, 1965 yılında Fransa, 1967 yılında İsveç ve 1968 yılında da Avustralya ile yapılan anlaşmalar izler ve dışa iş gücü göçü devam eder (Onulduran ve Renselaar 1975, 28). 1963 yılında Türkiye ve o zamanki adıyla Avrupa Ekonomik Topluluğu arasında imzalanan ortaklık anlaşması Almanya'ya işçi göçünü hızlandırır. Almanya'nın isteğiyle 1964 yılında rotasyon ilkesinin askıya alınmasıyla (Akkaya 2006, 23) Almanya'ya işçi göçü geçicilikten kalıcılığa doğru bir yön almaya başlar.

1970'li yılların başında yurt dışına işçi göçünün ülkemizin iş gücündeki yıllık büyümenin yaklaşık olarak üçte birini emer duruma geldiği, Batı Avrupa'ya göç eden göçmen nüfusun yaklaşık olarak % 40'ını Türklerin oluşturduğu görülür (Martin 1991, 29).

1973 yılında Almanya petrol krizi ve ekonomik durgunluk nedeniyle işçi alımını durduğunda ülkedeki Türk işçi sayısı 900 binlere ulaşmıştır bile. Almanya bu tarihten itibaren bir taraftan yabancı iş gücünün ülkeye gelmemesi için sert önlemler alırken, bir taraftan da aile birleşimine olanak tanır. Aile birleşimi yasasıyla işçilerimiz Türkiye'deki eşlerini, çocuklarını yanlarına almaya başlarlar (Özdemir 2007). Aile birleşimiyle birlikte göçmen kitlesinin yaş ve cinsiyet dağılımı değişir, "genç misafir işçi" olmaktan çıkmaya başlar (Todd 1994, 162).

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 3/7 Fall 2008*

1974 yılının sonlarında Alman hükümeti yabancı işçilerin yeni gelen eşlerine ve bağımlı aile bireyelerine çalışma izni vermeyi durdurarak aile bireyelerinin Almanya'ya göçünü engellemeye çalışır. Bir yandan da yabancı işçilerin yurtdışında yaşayan çocuklarına çocuk parası verme uygulamasını getirerek Türk işçilerini çocuklarını Almanya'ya getirmeleri konusunda adeta teşvik eder. İşçi çocuklarının Almanya'ya gelmesi onların eğitimi sorununu gündeme getirir. İşçi çocuklarının eğitimi konusunda birbiriyle çelişen modeller uygulamaya konulur. Ülkenin bir tarafında uyumu kolaylaştırmak için Almanca dilinde eğitimi temel alan Batı Berlin Modeli'nin, diğer tarafında geriye dönüşleri arttırmaya yönelik olarak göçmen çocuklarına özel sınıflarda kendi anadilleriyle eğitimin verildiği Bavyera Modeli'nin uygulanmaya konulması Türk işçilerinin ülkeye yerleşmesi konusunda hükümetteki kararsızlıkların bir göstergesi olarak görülebilir (Martin 1991, 36). Almanya'da yaşayan Türk işçi çocuklarının eğitiminde her eyaletin kendi göçmen politikasına uygun farklı bir modeli benimsemesi geçerli, akılcı bir politikanın izlenemeyişinde önemli bir rol oynar (Arslan 2006, 242).

Alman hükümetinin “geriye dönüşü desteklemek” amacıyla uygulamaya koyduğu politikalar etkili olmaz. 1976'da Almanya'ya gelen Türk sayısı yeniden artar. 1980'li yıllara gelindiğinde Türkiye'deki ekonomik ve politik kriz ile terör olayları Almanya'ya göçü tetikler. Bu yıllarda ülkedeki göçmen Türk sayısının 212.254' e ulaştığı görülür. Göç olanca hızıyla devam ederken yabancı düşmanlığı da aynı hızla artış gösterir. Yabancı düşmanlığının doğrudan Türklere yöneldiği gözlenir. Hitler Almanya'sında dilden dile dolaşan Yahudi fıkraları Almanya'da yaşayan Türkleri hedef almaya başlar. Türkleri hedef alan sert kararlar birbiri ardınca çıkmaya başlar. Bu kararların arkasında Hıristiyan Demokrat Partisi'nin olduğu gözlenir.

Bu dönemde gençlerin ailelerinin yanlarına gelme yaşı kademeli olarak indirilmeye başlanır (Şen 1986, 77). Bu durum çeşitli soru işaretlerini de beraberinde getirir. Bu soru işaretlerinden biri, Almanya'nın aslında yetişkin yaştaki iş gücünü (1. kuşak) ithalden vazgeçerek geleceğin iş gücünü (2. kuşak) erkenden ithal etme veya gelecekteki kendi öz nüfusundaki dar boğazı aşmak için genç yabancı kuşaktan yararlanma gibi gizli bir politika geliştirdiği düşüncesidir (Turan 1997, 18-9).

2000 yılı itibariyle Almanya'da yaşayan Türklerin yaş dağılımı Tablo 1'de yer almaktadır.

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 3/7 Fall 2008*

Tablo 1. Almanya'da Yaşayan Türklerin Yaş Dağılımları

Yaş	0-18	18-35	5-60	0 ---
Toplam Nüfus	700.000	00.000	00.000	00.000
Türk Nüfusu İçindeki Oranı	33	37.5	25	4.5

Kaynak: TAM, 2000.

Tablo 1'de görüldüğü gibi 2000 yılı itibariyle Almanya'da bulunan Türklerin %33'ü 0-18, %37.5'i 18-35, %25'i 35-60 yaşları arasında, %4,5'i ise 60 yaş ve üzerindedir.

1983 yılında çıkarılan geri dönüş yasası ile yabancı işçilere geri dönmeleri için verilen teşvik primleri beklenen sonucu vermez. Beklenenden daha düşük sayıda geriye dönüş gerçekleşir. 1993 yılında elde edilen istatistiki veriler Türklerin sadece % 20'sinin Türkiye 'ye geri dönmeyi düşündüğünü ortaya çıkarır. Geriye kalanlar ise artık Almanya'yı bir vatan olarak benimser duruma geldiklerinin sinyallerini verirler. 1999 yılında çıkarılan vatandaşlık yasası ile de pek çok Türk'ün Alman Vatandaşı olduğu görülür (Yıldız 2005, 14-16).

Almanya'da yaşayan Türk nüfusunun dağılımına ilişkin olarak 1993 yılı istatistik verilerine bakıldığında nüfusun % 55'inin erkeklerden, % 45'inin kadınlardan oluştuğu, % 73,1'inin 16 yaşından büyük olduğu, 1998 yılı itibariyle de Alman vatandaşlığına geçen Türklerin sayısının 60.000'i bulduğu görülmektedir. (Hatunoğlu 2002, 40).

2003 yılı itibariyle Almanya'daki Türk nüfusuna ilişkin veriler Tablo 2'de yer almaktadır.

Tablo 2. Almanya'daki Türk Nüfusu

Almanya'daki Türkler	Nüfus
Türk Vatandaşı Olan Türkler	1.912.
Alman Vatandaşı Olan Türkler	
Toplam	2.642.

Kaynak: Türkiye Araştırmalar Merkezi, 2003

Tablo2'de görüldüğü gibi 2003 yılı verilerine göre Almanya'da 730.000'i Alman vatandaşlığına geçmiş, 1.912.000'i Türk vatandaşı olan toplam 2.642.000 Türk yaşamaktadır.

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 3/7 Fall 2008*

1960-2003 yılları arasında Türk ve yabancı uyrukluların Almanya'daki nüfusuna ilişkin bilgilerin yer aldığı Tablo3 Almanya'ya işçi göçünün yıllara göre dağılımı ve Türk nüfusunun yabancı nüfus içindeki oranına ilişkin kapsamlı bilgiler vermektedir.

Tablo3. Yıllara Göre Almanya'daki Türk ve Yabancı Uyrukluların Nüfusunun Gelişimi

Yıl	Yabancıların toplamı	Türklerin toplamı	Türklerin Yabancı nüfus içindeki oranı (%)
1960	686.20	2.70	1,2
1970	2.976.	469.	4,9
1975	4.089.	1.07	6,6
1980	4.453.	1.46	7,2
1985	4.378.	1.40	7,2
1990	5.342.	1.69	8,4
1995	6.495.	1.85	8,0
1996	6.990.	1.96	8,6
1997	7.173.	2.01	8,8
1998	7.314.	2.04	8,9
1999	7.365.	2.10	9,0
2000	7.319.	2.11	8,9
2001	7.343.	2.05	8,9
2002	7.296.	1.99	8,9
2003	7.318.	1.94	8,9
2004	7.335.	1.91	8,9
2005	7.334.	1.87	8,9

Kaynak: TAM Vakfı (2003) ve Federal İstatistik Dairesi, 9.

Tablo3'te görüldüğü gibi 1960'ta 2700 olan Almanya'daki Türk nüfusu belli tarihlerde önemli artışlar göstermiştir. Bu tarihler Almanya'daki yabancı nüfusla kıyaslandığında Almanya'daki Türk

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 3/7 Fall 2008*

nüfusunun varlığı hakkında önemli bilgiler vermektedir. 1980, 1990, 1997 ve 1998 yılları Almanya'daki Türk nüfusunun önemli oranda artış gösterdiği yıllar olarak dikkat çekmektedir. Tabloda da görüldüğü gibi 1960-2003 yılları arasında 1998 yılı Almanya'daki Türk nüfusunun, 1997 yılı da Almanya'daki yabancı nüfus içinde Türk nüfusunun en üst düzeye çıktığı yıllar olarak ön plana çıkmaktadır.

Sonuç olarak 1960 yılında başlayan ve 1980'de artış gösteren Almanya'ya göç küçük iniş çıkışlarla devam etmektedir. Yaşam koşulları, beklentiler, özlemler ne olursa olsun dünün konuk işçileri bugünün yerleşik kitlesi haline gelmiştir (Karul 1990, 20).

Yurtdışına göçün sadece Almanya ile sınırlı olmadığı bilinen bir gerçektir. 31.12.2006 tarihi itibariyle elde edilen ve Tablo 4'te yer alan veriler başta Almanya olmak üzere yurtdışında yaşayan Türk nüfusuyla ilgili ayrıntılı bilgiler içermektedir.

Tablo 4. Yurtdışındaki Vatandaşlarımızla İlgili Sayısal Bilgiler

ADI	ÜLKE	Vatan daş sayısı	Çalışa n vatandaş sayısı	İşsi z vatandaş sayısı
Almanya	F.	1.738.831	461.753	176.192
	Fransa*	423.471	92.992	21.275
a*	Holland	364.333	104.000	13.000
	A.B.D.*	250.000	114.000	--
	İngiltere	52.893	22.458	4.279
.	K.K.T.C	31.977	--	--
ya	Avustur	113.635	52.839	9.381
tan	S.Arabis	120.000	115.000	--
	İsviçre	73.861	34.200	3.678
ya	Avustral	64.500	30.250	5.000
rka*	Danim	54.859	23.774	4.406
tan*	Yunanis	48.880	3.563	--

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 3/7 Fall 2008*

	Kanada	41.000	29.000	--
	Belçika	39.664	15.155	6.067
	İsveç	63.580	5.000	1.500
	İsrail	30.000	6.000	--
Fed.	Rusya	22.808	22.808	--
	Norveç	15.356	--	473
can	Azerbay	16.000	11.000	--
	İtalya	14.124	6.414	--
a	Romany	12.000	3.200	--
tan	Kazakis	9.593	4.472	--
	Lübnan	7.748	188	--
ya	Finlandi	7.000	--	--
nistan	Türkme	7.000	6.170	--
	Japonya	6.309	1.300	--
	Birleşik Arap Emirlikleri	5.484	2.650	--
an	Afganist	4.500	4.500	--
tan	Kırgızis	3.380	1.967	--
	Kuveyt	3.260	2.730	--
	Dubai	3.000	2.650	--
	Polonya	2.500	1.586	--
	Ürdün	2.500	1.400	--
	Suriye	2.350	946	--
	Libya	1.350	1.230	--
	Diğer	35.375	20.311	--
	TOPLAM	3.693.121	1.205.506	245.251

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 3/7 Fall 2008*

Kaynak : Yurtdışı Teşkilatımız ve Dışışleri Bakanlığı
http://www.csqb.gov.tr/images/articles/editor/yurtdısındaki_vatandaşlarımızla_ilgili_sayısal_bilgiler.doc

Açıklamalar:

(*): Çifte uyruklu vatandaş sayısı dahil. (**): Tahmini (--)
Veri yok.

Tablo 4'de görüldüğü gibi Türk nüfusu dünyanın bütün kıtalarına yayılmıştır. 2006 yılı itibariyle yurtdışında yaşayan Türklerin en yoğun olduğu ülke olarak Almanya ilk sıradadır. Bunu Fransa, Hollanda, Amerika, Suudi Arabistan, Avusturya izlemektedir.

2. Dış Göç Olgusunun Edebiyatımıza Yansımaları

Dış göç olgusu ve beraberinde getirdiğı bir dizi sorunun 1960'lı yıllardan itibaren ülkemizin gündemine yerleştiğı görülmektedir. Bu olgu bir yandan "gidenler, kalanlar, dönenler" boyutlarıyla çeşitli trajedilere yol açarken, bir yandan da insanlar kimlik ve yaşam savaşı verirler (Kavcar 2001, 101). Şairler ve yazarlar yaşadıkları toplumun birer parçasıdır. Toplumdan soyutlanamazlar. Dolayısıyla toplumda yaşanan olaylara, gelişmelere duyarsız olmaları beklenemez. Nitekim toplumu büyük bir kesimini etkileyen dış göç olgusu gerek yazarlar gerekse şairler tarafından değişik boyutlarıyla eserlerde dile getirilmiş, irdelenmiştir.

Modern zamanların parçalayıcı, insanları yerinden ve yurdundan eden bir unsuru olan dış göç olgusunu (Taşdelen 2000, 1), yazarlarımızın değişik boyutlarıyla eserlerinde ele alarak değerlendirdiklerini görüyoruz. Adalet Ağaoğlu (*Fikrimin İnce Güllü*), Abbas Sayar (*Dik Bayır*), Gülten Dayıoğlu (*Geride Kalanlar, Geriye Dönenler*), Fıruzan (*Yeni Konuklar, Berlin'in Nar Çiçeği*), Sevinç Çokum (*Çırpıntılar*), Yüksel Pazarkaya (*Oturma İzni*), Nevzat Üstün (*Almanya Almanya*) Tanık Dursun (*36 Kısım Tekmili Birden, Bağn Yanık Ömer ile Güzel Zeynep*), Bekir Yıldız (*Türkler Almanya'da, Alman Ekmeği*), Osman Çeviksoy (*Duvarın Öte Yanı*) ve adı yazılamayan pek çok yazarın dış göç olgusunu eserlerinde farklı boyutlarıyla ele alıp değerlendirdiğı görülmektedir.

Geride Kalanlar ve Geriye Dönenler eserleriyle dış göç sorununa parmak basan, bu sorunları; konut, eğitim, parçalanmış aile, çocuk-geçlik, çalışma koşullarının ağırlığı, küçümsenme, vatana duyulan özlem boyutlarıyla ele alıp değerlendiren yazarlardan biri de Gülten Dayıoğlu'dur. Yazar, Yurdumu Özledim romanında dış göç sorununun çocuk boyutuna dikkatleri çekmiştir.

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 3/7 Fall 2008*

Roman, 1985 yılında Berlin’de yayınlanmış, kitabın bir bölümü 1987 yılında Almanya’da 8-14 yaş çocuklarına dünya dinleriyle örf ve adetlerini tanıtan “Fremde Religionen-Judentum-Islam” adını taşıyan ders kitabında yer almıştır (Dayıoğlu 2008).

3. Yurdumu Özledim Romanı ve Dış Göç Sorununun Çocuk Boyutu

Dış göçün beraberinde getirdiği yalnızlık, yurda duyulan özlem, geriye dönüş isteği, eğitim ve dil sorunu Yurdumu Özledim romanında da kendini göstermektedir. Dış göç sorununun çocuk boyutu Yurdumu Özledim romanı çerçevesinde irdelenirken öncelikle konu ve olay örgüsüne yer verilmiş, Atıl’ın düşlerden gerçeğe geçişine değinilmiş, yaşanan yalnızlık, yurda duyulan özlem, geriye dönüş isteğiyle birlikte eğitim ve dil sorununa vurgular yapılmış, romandan yapılan çarpıcı alıntılarla desteklenerek değerlendirilmelerde bulunulmuştur.

3.1. Romannın konusu ve olay örgüsü

Gülten Dayıoğlu, bu romanda Türkiye'deki pek çok aileyi ilgilendiren bir sorunu ele almış, Almanya'da çalışan bir işçi ailesinin çocuğu olan Atıl'ın orada yaşadığı uyum problemi ve kültür çatışması üzerinde durmuştur (Sinar Çılgın 2005, 41).

Romanda olaylar Atıl’ın etrafında gelişmektedir. Yıllar önce Almanya’nın Münih kentine çalışmak için giden Osman ve Zehra’nın iki çocuğundan biri olan Atıl, köyde ninesi ve kız kardeşi Ayşan ile birlikte yaşamaktadır. İlkokul üçüncü sınıfa giden Atıl’ın köydeki mutlu yaşantısı anne ve babasının izne geldiklerinde verdikleri haberle bir anda değişir. Zehra ve Osman, Atıl’ı da yanlarına alarak Almanya’ya dönmeye karar vermiştir. Böylece, hem devletin çocuğa yönelik vergi indiriminden yararlanacaklar hem de köyde iki çocuğa, o yaşlı haliyle bakmak zorunda kalan ninenin yükünü hafifleteceklerdir. Küçük kızları Ayşan’ı köyde bırakan Zehra ve Osman, Atıl’ı alarak Münih’e dönerler. Büyük bir heyecanla Almanya’ya, “düşler ülkesi”ne gelen Atıl daha ilk günden hayal kırıklıkları yaşamaya başlar. “İstenmeyen konuk” olduğu her ortamda “açıkça hissettirilen” Atıl, sonunda “ökseye tutulmuş kuş gibi” (Dayıoğlu 2007,164) yaşadığı bu yerden kurtulmak istediğini, “yurdunu özlediğini” avazı çıktığı kadar haykırır. Roman, Atıl’ın özlem dolu haykırışı ile son bulur.

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 3/7 Fall 2008*

3.2. Düşlerden gerçeğe

*“ İcini kemiren tedirginliği
Almanya düşleriyle
çabucak savuşturuyordu...
düş görür gibiydi”.*

Atıl'ın gözünde Almanya; “her şeyin iyisi, güzeli, yenisi” (Kocadoru 2001, s, 47), içi oyuncaklarla, yiyecek ve giyeceklerle dolu kocaman dükkanlardır:

*“Atıl uçak ve tren yolculuğundan başka,
Almanya'daki akıl almaz büyüklükteki yapılardan, köyü
içine alacak denli kocaman dükkanlardan ve dükkanların
içindeki oyuncaklardan, yiyeceklerden, giyeceklerden de
söz edebiliyordu. Anlatırken, düş görür gibiydi. Gözlerini
bir noktaya dikip kendinden geçiyor, sorulanları
duymuyor, söylenenleri anlamıyordu o sırada. Tüm
kaygıları silinip gidiyor, içi sevinç ve coşkuyla dolup
taşıyordu ”. (s, 9)*

Düşler ülkesine gitme düşüncesi Atıl'ın aklını başından almıştır. Bu düşünce adeta her şeyin önüne geçmiştir. Köyünden, arkadaşlarından, kardeşi Ayşan'dan ve ninesinden ayrılma düşüncesi bu sevincini gölgelese de “köyünü bile içine alabilecek, içi yiyecek, giyecek ve oyuncaklarla dolu düşler ülkesi” (s, 9) bir anda içini sevinç ve coşkuyla doldurmaya yeter de artar bile:

*“...Gitmem!” diyemiyordu ana babasına. İcini
kemiren tedirginliği, Almanya düşleriyle çabucak
savuşturuyordu... düş görür gibiydi”. (s, 9)*

Düşler ülkesi Almanya'ya giderken yaşamındaki ilkleri yaşamaya başlar. İlk kez “koca bir demir kuş” dediği uçağı görür, uçakla yolculuk yapar. Almanya düşü gibi o da son derece büyüleyicidir

*“He babam he! Hem de çok sevdim. Biraz önce
gelecektin; koca bir demir kuş konup kalktı. Hem de aha
şuraya kadar yanaştı. Onu gökyüzündeyken başladım
gözlemeye.....Al görmüş çaylak gibi alçaldı. Gök
gürültüsüne benzer sesler salarak üstümüze doğru
geliyordu. Demir kanatlarıyla camı çerçeveyi indirip
içeriye girecek sandım. Korkudan gözlerimi yumup
ellerimle kulaklarımı tıkadım. Öldük ölüyoruz diye
bildiğim tüm duaları okumaya başladım. Bir de baktım ki
demir kuş yere konmuş”. (s, 39)*

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 3/7 Fall 2008*

Demir kuş yere konar ve Atıl düşler ülkesine gelir. Ancak gördükleriyle düşlerinde yaşattıkları birbirinden farklıdır. Hayal kırıklıklarının ilkini evlerine adım attığında yaşar. O günü hiç unutmamacasına belleğine kazır:

"Yarı karanlık merdivenlerden anasıyla çıkışını, giysileriyle küf kokulu yatağa girişi, nemli yorganın altına girişi.....Ayrıntılarıyla, kazınmıştı belleğine". (s, 5)

Atıl'ın yaşayacağı ev eski, yıkılmaya terk edilen, farelerin kol gezdiği, duvarı çökmüş, çatlamış, çok ucuz olduğu için Almanya'daki Türk işçileri tarafından tercih edilen sağlıksız evlerden biridir (Gitmez 1979, 123):

"Atıl'ların oturduğu ev kentin kenar semtlerinden birinde, yıkık dökük eski bir yapıydı. Türk, Yugoslav, İtalyan, İspanyol işçiler oda oda kiralamışlardı evi. Atıl'ların odası büyük bir fabrikanın arka bahçesine bakıyordu. Hurda demir yığınlarıyla tahta sandıklardan başka bir şey görünmüyordu pencereden. Çevredeki yapılar da Atıl'larınkine benziyordu". (s, 59)

Atıl yaşayacağı eve adımını attığı anda gerçeklerle yüze gelmiş, düşler ülkesi yok olmuş, yerini sevimsiz gerçekler almıştır.

3.3.Yaşanan Sorunlar

Yalnızlık

"Öylesine sıkılıyordu ki duvarlarla konuşması geliyordu".

Yalnızlık ve yurda duyulan özlem, Türklerin Almanya'da yaşadıkları ortak duyguların başında gelmektedir. Büyük küçük herkeste bu duygulara rastlanmaktadır.

Anaya, babaya, akrabaya, taşta, toprağa, suya duyulan özlem. Özlem yalnızlığı çoğaltır, yalnızlık özlemi (Narlı 2002, 390). Atıl da yalnızlık ve yurda özlem duygusunu düşler ülkesine geldiği ilk günden beri hisseder. Daha ilk günlerde başlayan yalnızlık duygusu zamanla daha da artar. Konuşacağı, oynayacağı, haykıracağı, sarılıp öpeceği arkadaşı yoktur. Yapayalnızdır. Köyünü, arkadaşlarını özlemle anmadığı gün yok gibidir:

"Köyü düşündü. Şimdi harman sırasındır. Arkadaşları harman yerinde döven dürerek kim bilir ne

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 3/7 Fall 2008*

eğleniyorlardır nasıl eğleniyorlardır diye aklından geçirdi. Öteki odaya geçti, yeniden eski yerine döndü. Öylesine sıkılıyordu ki duvarlarla konuşası geliyordu". (s, 96)

Yalnızlık duygusu Atıl'ın peşini hiç bırakmaz. Okulun ilk günü bu duyguyu daha yoğun yaşar. Okulun bahçesinde her çocuğun yanında ailesinden biri vardır ama Atıl yalnızdır. Oralardan kaçmak, uzaklaşmak, eve gitmek ister:

"Atıl yapayalnız kalmıştır. İçinden bir ses, 'Kaç!' diyordu. "Hemen eve dön! Kapıyı, pencereyi hatta perdeleri ört, yatağa gir. Yorganın altında saklan!" Atıl bu sese uymadı, hemen çocukların arasına karıştı". (s, 129).

Yalnızlığını okulda tanıştığı üç Türk arkadaşıyla gidermeye çalışır. Aslında bu arkadaşları Atıl için sadece yalnızlığın içinden parlayan bir ışık değil aynı zamanda özlenen yurdun simgesidir de. Aynı şey diğer Türk çocukları için de geçerlidir. 29 Ekim sabahı Cumhuriyet Bayramı'nı coşkuyla kutlamak için bir araya gelen çocukların yaşadığı coşku, heyecan görölmeye değer. İstiklal Marşı'nı söyleyerek bayrağı öpmeleri ise yalnızlık içinde kıvranan çocukların yurt özlemlerinin açık bir göstergesidir:

"Çocuklar bayrağı coşkuyla alkışladılar. Ali, Hatice, Satı, Atıl'la birlikte ikişerli sıra oldular. Burcu yine ortalıkta yoktu. Aramadılar onu. Gözlerini bayrağa dikerek, dillerinin döndüğünce İstiklal Marşı'nı söylediler. Dördüniün de göğüsleri kabardı, içleri coştu, gözlerinden yaşlar boşandı. Her biri akıllarında kalan şiirleri okudular. Dizelerinin çoğu unutulmuştu bu şiirin. Fakat Satı Çilli şiirlerini okurken öyle coştu ki!.....Şiirin bir yerinde sesi önce titrekleşti., sonra hıçkırığa döniştü. Sözcükler boğazında düğümlenip kaldı". (s,139)

Yapılan bu coşkulu kutlama hem hafızalardan silinmeyecek güzel bir anı hem de onları birbirine bağlayan güçlü bir bağ olur:

"Dördü de tahtadaki Türk bayrağını öptüler. Sonra Hatice el çabukluğuyla tahtayı sildi. Sınıftan çıkıp ellerini yüzlerini yıkadılar. Bu törenden sonra dört Türk çocuğu birbirine daha içten bağlandılar. Ne zaman bir araya gelseler, hep 29 Ekim sabahı düzenledikleri Cumhuriyet Bayramı törenini anımıyordu". (s, 139)

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 3/7 Fall 2008*

Eğitim ve dil sorunu

“Eviriyorum
çeviriyorum
Bir türlü bilemiyorum
Almanca mı Türkçe mi
Düşünsem diyorum”.
(Öztürk 2001,314)

Yaşanan sorunların bir başkası hatta en önemlisi, en büyüğü eğitim ve dil sorunudur. Almanya’da yaşayan göçmen çocuklar arasında temel eğitim sürecindeki öğrenci sayısı açısından en kalabalık grubu Türk göçmen çocukları oluşturmaktadır. Bu kitle, göç araştırmalarında irdelenen öncelikli konulardan birini durumundadır. Temel eğitim sürecine olumsuz koşullarda başlayan ikinci kuşağın daha çok yetersiz anadil ve ikinci dil ediniminden kaynaklanan öğrenme sorunlarının Türk dış göç sürecinin çözüm bekleyen ve öncelikli olarak ele alınması gereken sorunlarından biri olarak gösterilebilir (Kartal 2006, XI).

Dil sorunu Türklerin Almanlarla kaynaşmasını yavaşlatarak çocukların eğitimden yararlanmalarını engellemiş, Türklerin kendi kabuklarına çekilmelerine neden olmuş, onları adeta içinden çıkılmaz bir yalnızlığa sürüklemiştir (Abalı 2000, 33).

Atıl da düşler ülkesinde kendisini bir anda bu sorunların kucağında bulur. Almanca bilmediği için arkadaş edinememenin, derdini anlatamamanın acısını yaşarken tesadüfen tanıştığı Bayan Frida onun için bir umut ışığı olur. Bayan Frida ve Atıl birbirlerine kısa sürede ısınırlar, arkadaş olurlar. Bayan Frida ona Almanca öğretirken Atıl da buna karşılık Bayan Frida’nın alışverişlerini yapar:

*“Bayan Frida kısa sürede, günlük yaşamda gereksindiği pek çok sözcük ve tümce belletti ona. Atıl da yavaş yavaş Almanya’ya ve Almanlara ısınmaya başlamıştı. Artık eskisi gibi bunalmıyordu. Bayan Frida ile sık sık gezmeye çıkıyorlardı. Kadın Atıl’ın omzuna yaslanarak yavaş yavaş yürüyor, yeri geldikçe sokaklarda gördükleri ilginç şeylerin Almanca adlarını öğretiyordu” .
(s,75)*

Almanya'ya göç eden ailelerin çoğu, okulu bitiren çocukların iş sahibi olabileceklerini düşünür ve çocuklarını okula göndermek isterler. Ancak çocukların okula gidip uyum sağlayabilmesi hiç de sanıldığı kadar kolay değildir. Öncelikle dil sorunu çocuklar için adeta aşılmaz bir engeldir. Dil bilmeyen

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 3/7 Fall 2008*

çocuklar dersleri anlayamadıkları için öğretmenleri ve arkadaşları tarafından küçümsenirler. Bu da onların başarısız olmalarına neden olur (Gitmez 1979b, 210-211).

Atıl'ın okula başlayacak olması anne ve babasını çok heyecanlandırır. Onlar için okul Almancayı öğrenmekle aynı anlama gelmektedir. Atıl Almancayı öğrendiğinde onların eli, kolu gözü olacaktır:

“Anası sevgiyle Atıl'ın başını okşadı. “Hayırlı olsun. Senin su gibi Almanca konuştuğunu düşledikçe, sevinçten içim içime sığmıyor. Gayrı her işimizi sen görürsün, kimselerden yardım istemeyiz. Allah zihin açıklığı versin” . (s,119)

Ancak yaşanan gelişmeler hiç de umut ve heyecan verici değildir. Daha okulun ilk gününde yaşadıkları, “sevimsiz bir konuk” olduğunu Atıl'a anlatmaya yeter de artar bile. Yaşadığı sorunlara ayrımcılık da eklenir. Atıl, ayrımcılığın sevimsizliğini okulun bahçesinde karşılaştığı Alman çocukların ve ailelerinin yüzünde görür. Onlar Atıl'ın yüzüne bile bakmak istemezler. Yüzü asık ve sert bakışlı Alman anne ve babaların kendisine yönelen bu bakışlarını Atıl sonradan fark eder:

“Ana babalar ona ters ters bakıyorlardı. Atıl önce aldırmadı. Fakat bulunduğu yerde bekleyenler bir süre sonra onun yanından uzaklaştılar. Bunu sezinleyince Atıl'ın kolu kanadı kırıldı. Ölçüsüz bir eziklikle bahçe kapısına yöneldi. Çıkıp giderek, eve varıp yorganın altına girecek, var gücüyle ağlayacaktı.”. (s, 129)

Atıl, Alman çocukların ve ailelerin sert bakışlarını ve ayrımcılığı vurgulayan ifadelerini sınıfta öğretmenin yüzünde görür. Daha ilk günden öğretmenin ayrımcı yaklaşımlarıyla karşı karşıya kalır. İsimler okunur, herkes sınıfına yerleşir. Sınıfta Atıl'ın dışında başka Türk çocukları da vardır. Atıl onları görünce çok mutlu olur ve onlarla konuşmak ister. Öğretmen bunu fark edince Türk çocuklarını hemen sınıfın farklı köşelerine dağıtır. Atıl'ın düşler ülkesindeki şaşkınlıklarına bir yenisi daha eklenmiştir:

“Atıl'ın sevinçten içi içine sığmıyor, hemen onlarla konuşmak istiyordu. Sırayı düzenlemekte olan öğretmen, bunu sezinlemişti. Çocuklar birbirleriyle konuşmaya fırsat bulmadan, dördünü de sıranın başına, ortasına dağıttı. Atıl öğretmenin bu sert çıkışı karşısında şaşırıp kaldı” .(s,131)

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic*

Volume 3/7 Fall 2008

Öğretmenin Türk çocuklar üzerindeki baskısı gittikçe artar. Çocukların Türkçe konuşmalarını yasaklar:

Sınıfta birbirinizle konuşmak yasak. Böyle yaparsanız Almanca öğrenemezsiniz. Burada hep Almanca konuşacaksınız. Hiçbir yabancı öğrenci, arkadaşlarıyla kendi dilini konuşmayaca”.(s, 132)

Atıl'ın yaşadığı sorunlar birbiri ardınca gelir. Sorunların asıl büyüğü bir tokat gibi Atıl'ın yüzünde patlar. Dil bilmediği için öğretmenin derste izlettiği filmde hiçbir şey anlamaz. Bu durum onu bütünüyle umutsuzluğa sürükler. Bayan Frida'ya o gün okulda yaşadıklarını “dili döndüğünce” anlatır. Bayan Frida, okulda yaşadığı sorunların altında ezilen Atıl'ı çekip çıkarmaya, umutsuzluğa kapılmaması konusunda yatıştırmaya çalışır:

“Aldırma’ dedi. Yeni bir çevreye giriyorsun. Elbette biraz yadırgayacaksın. Yurdundan, köyünden çıkıp herhangi bir kentte okula başlasaydın orada da buna benzer zorluklarla karşılaşırdın. Çocukluğumda benzer bir sıkıntıyı ben de yaşadım. Babam memurdu. Sık sık kent değiştirdik. Gittiğimiz her yerde yabancılik çekerdim. Kendimi çevremdekilere kabul ettirinceye dek hep aşağıdan alır, onlarla zıtlaşmamaya çalışırdım. Arkadaşlar arasında sevilip arandığımı sezinleyince, rahatlardım. Sen de benim gibi yap. Çevrendekilerin sana ters gelen davranışlarına aldırılmamaya çalış. Giderek alışacaklar sevecekler sen”.(s, 133)

Bayan Frida'nın umut veren konuşmalarına rağmen Atıl umutsuzdur. Çünkü okuldaki başarı için, diğer öğrencilerle kaynaşabilmesi için oranın dilini yani Almancayı öğrenmesi şarttır:

“Atıl umutsuzlukla başını iki yana salladı. Beni sevmeleri için onlarla konuşup, kendimi tanıtmam, onlar için beslediğim iyi duyguları belirtmen gerek. Oysa Almancam yeterli değil. Bu nedenle okulda kendimi kabul ettireceğimi sanmıyorum”.(s, 133)

Kendisini, duygu ve düşüncelerini öğretmenine aktaramamanın sıkıntısını yaşarken bir çare bulmanın verdiği heyecanla çocuk kalbi deli gibi atmaya başlar. Bulduğu çare Bayan Frida'nın okula giderek öğretmeniyle konuşmasıdır. Kendisinin öğretmenine anlatamadıklarını Bayan Frida'nın anlatmasını ister:

“Lütfen Bayan Frida, lütfen geliniz okula! Benim iyi bir çocuk olduğumu, okulu ve arkadaşlarımı

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 3/7 Fall 2008*

sevmek, onlarla dost olmak istediğimi bildirin öğretmenim". (s, 134)

Okulda yaşadığı olumsuzluklar sadece Atıl ve Bayan Frida'da saklı kalır. Ailesiyle bu sorunu paylaşamaz. Paylaşsa da onların bu durumu anlayamayacağını düşünür. Onlara sadece sınıfında Türk çocuklarının da olduğunu ve birinci sınıfa gönderildiğini söyler:

"Beni birinci sınıfa aldılar. Altı yaşında çocuklarla beraberim. Öğretmen onları okula alıştırmak için masal söylüyor, şarkı dinletiyor, film gösteriyor, oyun oynatıyor". (s, 134)

Öğretmen, Türk çocuklarına kendilerini ifade için söz hakkı vermeyerek ayırımcılığına bir başka boyut daha ekler:

"Öğretmen çocuklara Almanca okuma yazma öğretmeye başlamıştı. Atıl bu dersleri çok severdi. Hele aritmetik derslerine büyük ilgi duyardı. Ama nedense öğretmen onun bu sevgi ve ilgisini görmezlikten geliyordu. Sınıfta soru sorduğunda Alman öğrencileri dinlemeyi yeğ tutuyordu. Öteki yabancı çocuklarda Atıl'ın durumundaydılar". (s, 136)

Atıl, sınıfta bir şekilde kendini göstermek ister. Bir gün öğretmenden zorla da olsa okumak için izin alınca sevince boğulur. Ancak sonuç hiç de sevindirici olmaz. Öğretmen ve Alman öğrenciler Atıl okudukça kahkahalarla gülmeye, onlar güldükçe Atıl şaşırmaya başlar:

"Atıl önce duraksadı. Sonra gücünü toplayarak 'N'oldu?' dedi. 'Neden gülüyorsunuz? Öğretmen kaşlarını çattı. Çünkü gülinçsün! Okuduğun parçadaki Almaca sözcükleri köylü dilinde öylesine gülinçleştiriyorsun ki, arkadaşların kendilerini tutamıyorlar. Sen okurken sözcüklerin anlamları değişiyor. 'Kaz' ı 'Koz' 'Evet' i 'Küvet' olarak okuyorsun. Neden güldüğümüzü anlayabildin mi? Haydi otur ikide bir parmak kaldırıp arkadaşlarını güldürerek sınıfın düzenini bozma! İyi okuyanları dinle. Hep dinle....". (s.136)

Bu sahne Atıl'ın umutsuzluğunu bir kat daha arttırır. Kaçma düşüncesi yine ortaya çıkar ancak Bayan Frida'nın "Sabırlı olursan kendini kabul ettirebilirsin" sözünü hatırlayınca bundan vazgeçer. Dişlerini sıkarak yerine oturur. Ancak bu olay onu iyice okuldan soğutur. Adeta okuldan nefret eder duruma gelir:

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 3/7 Fall 2008*

“Atıl o günden sonra düşüncelerini duygularını, sorunlarını içine gömdü. Okula hiç aksatmadan gidip geliyordu. Ama kabuğuna çekilmişti. Derslerde parmak kaldırmıyor, söze karışmıyordu. Bin de bir matematikten kendini tutamayıp söze karışsa, öğretmen hemen, ‘Dersi bölme!’ diyerek onu susturuyordu”. (s, 150).

Düşler ülkesinde geçirdiği altı ay ona “istenmeyen insan, sevimsiz bir konuk” olduğunu göstermeye yetmiş de artmıştır bile:

“Ertesi günler hep birbirine benzer şekilde geçti. Atıl bir ay sonunda okulda, varlığına sabırla katlanılan sevimsiz bir konuk durumunda olduğunun bilincine vardı. Bayan Frida’nın yaptığı konuşmaya karşın, öğretmen iyi davranmıyordu ona. Alman öğrenciler de öğretmenin davranışını benimsiyorlardı. Onlar da yabancı öğrencilere “istenmeyen insan” gözüyle bakıyor, öyle davranıyorlardı”. (s, 135)

Düşler ülkesinde iki kültür arasında sıkışan, öğretmenleri ve arkadaşları tarafından istenmeyen çocuklar yalnız kalmakta, başarısız olmakta, eğitim için isteksiz duruma düşmektedir (Gitmez 1979b, 194-195). Atıl da onlardan biridir. Umutsuzdur, yalnızdır. Avazı çıktığı kadar oraya alışamadığını haykırmamak için kendini zor tutar. Çocuk kalbinde fırtınalar kopar. Üzgündür, karamsardır, endişelidir:

“Sevmiyorum, burada hiçbir şeyi ve hiç kimseyi sevmiyorum!” diye bağıracaktı. Öylesine karamsar, kırık ve bunalmış durumdaydı o gün. Fakat ana babasını tedirgin etmemek için duygularını gizlemeye çalışıyordu. Bu nedenle dudaklarını sımsıkı kapatıp sustu”. (s, 135).

Yurda duyulan özlem

“Varsın paramız kıt, yiyeceğimiz katıksız, giyeceğimiz eski olsun. Ama insan gibi yaşayalım.”

Atıl’ın annesi işsiz kalınca evde vakit geçirmeye başlar. Bir gün can sıkıntısını gidermek için dolaptaki giysileri yerleştirirken Atıl’ın köyden gelirken giydiği elbiseler ortaya çıkar. Atıl bu elbiseleri hemen eline alıp bağrına basar. Bu durum köyünü, yurdunu özlediğinin açık bir göstergesidir:

“Kaba kumaştan yapılmış pantolonu ,soluk, yıpranmış gömleği....Ona köyü ve oradaki yaşamı anımsattı. Pantolonun paçasındaki kurumuş çamurlar çarptı gözüne. Köyümün çamurları diyerek parmaklarının

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 3/7 Fall 2008

arasına alıp ovaladı. Avucuna dolan topraklara bakarken daldı, gitti". (s, 160)

Aslında Kaçak Hasan'ın öyküsü yurt özlemini en yalın haliyle dile getirebilecek tipik bir örnek olarak verilebilir. Kaçak Hasan, adı üstünde Almanya'da kaçak yaşamaktadır. Sürekli kaçıp saklandığı için bir yerde iş bulup doğru dürüst çalışmamakta, yoğun bir yurt özlemiyle kıvrınmakta, istenmeyen konuk olmanın verdiği ezikliği, dışlanmışlığı, tutsaklığı şu sözleriyle dile getirmektedir:

".....N'olur yardım et de yok parası kazanıp köyüme döneyim. Fare gibi kaçıp, köşe bucak saklanmaktan kurtulayım. Köy sokaklarında göğsümü gere gere dolaştığım günler düşlerime giriyor.Meğer ne değerli günlermiş onlar..... Tutsak sayıyorum kendimi. Ölesiye bunalıyor, boğulacak gibi oluyorum". (s,109)

Bu sözler sadece Hasan'ın değil bütün Türklerin özlemlerini, acılarını, bunalımlarını yansıtmaktadır. Bezgin olan, yurduna özlem duyan ve bunu haykıran sadece Hasan değildir. Atıl ve annesi de artık bu özlemi sıkça dile getirmeye başlarlar:

"Açma bu sözleri şimdi, ört gitsin. Özleşem ne olacak, özleşem ne olacak? Elinden bir şey gelmiyor ki. Aslını sorarsan, Aşşan Kız burnumda tütüyor. Her gece düşümdede, yüzümü kıvırcık saçlarına gömüp doyasya kokluyorum. Sonra ağlayarak uyanyorum.....Bir de bakıyorum ki ne Aşşan kızım var....ne de kıvırcık saçları.". (s,161)

Özlemini dile getirmeyen, içinde tutan bir Atıl'ın babası kalmıştır. Yaşanan her olumsuzluğun ardından sabretmesi gerektiğini söyleyen babasına karşı Atıl'ın sabrı bir gün tükenir ve o güne kadar minik yüreğinde biriktirdiği her şeyi kusar, yurdunu, özgürce dolaştığı köyünü, kendini hor görmeyen arkadaşlarını özlediğini, ülkesine dönmek istediğini haykırır:

"Her şey de haksız yere beni suçluyorsun baba! Bugüne dek başıma gelen abuk sabuk işler, ilgisizlik ve görgüsüzlükten oldu. Köyde doğup büyüdüm. Hemen hop diye Münihli olamam ya! Okulda istenmediğim, horlanıp aşağılandığım için başarılı olamadım. Tembelliğimden ya da aptallığımdan değil. Aslını sorarsan uyamıyorum buraya. Sevemedim Almanya'yı, hem de hiç sevemedim. Daha ilk gününden yurdumu özledim. Bu özlem her gün biraz daha artıyor. Elimden gelse her şeyi göze alarak kaçıp gideceğim buralardan. Köyüme gitmek istiyorum.

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 3/7 Fall 2008*

Orada tarlada, harmanda çalışmak, çobanlık etmek, bence burada tutsak gibi boynu bükük yaşamaktan çok daha iyi. Köyümde yavan ekmek yemeye ve yamalı giysilerle gezmeye gönüllüyüm. Yeter ki buradan kurtulayım. Dört duvar arasında ökseye tutulmuş kuş gibi yaşamaktan usandım. Köyüme dönüp gönlümce yaşamak istiyorum”. (s, 164)

Atıl içindekileri döktüğü için aylardan beri ilk defa rahatladığını hisseder. Atıl'ın bu sözlerine babası da destek verir. Babanın desteği aslında geriye dönüşün bir anlamda müjdecisi, yepyeni ufuklara yelken açacaklarının habercisidir. Ama hor görülmeden, ama itilmeden, ama aşağılanmadan, ama insan gibi:

“Ağlamayı kesin.Oğlanın dedikleri doğru. Bunları bilmiyordum emme dile getirecek gücü bulamıyordum. Yerinde dursun Almanya. Burada itile kakıla çalışarak üç beş kuruş kazanmaya çalışıyoruz. Emme insanlığımızdan oluyoruz. Onlara uymak, onlar gibi olmak, onlara hoş görünmek için ister istemez kendimizi yozlaştırıyoruz. Demin oğlan söylenirken dank etti kafama! Varsın paramız kıt, yiyeceğimiz katıksız, giyeceğimiz eski olsun. Emme insan gibi yaşayalım. Göğsümüzü gere gere yaşamamanın tadına ancak kendi topraklarımızda varabiliriz. Bu tadı, burada ezilerek kazanacağım milyonlara değişmem gayri. Oğlan beni uyandırdı. Yeter be! Gerçekten yeter! Fabrikada ustabaşı, çarşıda tezgahdar, parkta hiç tanımadığım adamlar, mahallede konu komşu okulda öğretmen.....hep tepeden bakıyorlar. Bu halleri öldürüyor beni. Oğlan benden yürekli çıktı. Çok bile dayandı yavrucak! Gidelim, hem de tezden dönelim yurdumuza. Ölümlü dünyada insana bu kadar çile yeter de artar bile”. (s,165)

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 3/7 Fall 2008*

KAYNAKÇA

- ABALI Ünal, **Almanya'daki Eğitimciler İçin Öğretmen El Kitabı**, MEB., Ankara 2000.
- AKKAYA Burcu, (2006). **Almanya'daki Türk Medyası ve Türk Medyasının Türk Göçmenlerin Kültürel Yapısına ve Entegrasyon Çabalarına Etkisi**. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya.
- ARSLAN Mehmet, "Almanya'daki Türk İşçi Çocuklarının Eğitim Sorunları" **Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, S. 21:2 (2006), s. 233-245.
- CEYLAN Dursun, "Rheine'daki Türk Göçü Kesitleriyle Almanya'daki Türk Göçü", **Die Türkische Einwanderung in Rheine**, (1998), s.17-39.
- ÇILGIN SINAR Alev, "Çağın Anlatan Bir Çocuk Edebiyatçısı: Gülten Dayıoğlu", **Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi**, S. 6:8 (2005), s. 35-46.
- DAYIOĞLU Gülten, **Yurdumu Özledim**, Akdeniz Yayıncılık, İstanbul 2007.
- DAYIOĞLU Gülten, **Gülten Dayıoğlu**, <http://www.gultendayioğlu.com/bookdetay.asp?bid=92>, (SGT: 13.07.2008).
- Dışışleri Bakanlığı**, Yurtdışı Teşkilatımız ve Dışışleri Bakanlığı http://www.cs.gb.gov.tr/images/articles/editor/yurtdısındaki_vatandaşlarımızla_ilgili_sayısal_bilgiler.doc, (ET: 30.07.2008).
- GİTMEZ, Ali Sait, **Yurtdışına işçi Göçü ve Geri Dönüşler**, Alan Yayınları, 1979 (a).
- GİTMEZ, Ali Sait, **Dış Göç Öyküsü**, Maya Matbaacılık ve Yayıncılık, Ankara 1979 (b).
- HATUNOĞLU, Y. Bedri, (2002). **Hollanda'da Türk Sivil Örgütlenmesi ve Türkevi Örneği**. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Sakarya.
- KARUL, Orhan, **Değişen Avrupa ve Göçmen Türkler Gurbetçiler**, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 1990.

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 3/7 Fall 2008*

- KARTAL, Bilhan Doyuran, **Batı Avrupa’da Türk Dış Göç Sürecinin Güncel Boyutları**. Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir 2006.
- KAVCAR Cahit, “Gülten Dayıoğlu ve Dış Göç Edebiyatı”, **Roman Kahramanı Fadiş’in Doğumunun 30. Yılında Çağdaş Türk Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Yazarı Gülten Dayıoğlu ve Yazını Ulusal Sempozyumu**, 24-26 Mayıs 2001, Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir 2001, s. 101-107.
- KOCADORU, Yüksel, “Gülten Dayıoğlu’nun “Yurdumu Özledim” Adlı Eserinde Almanya ve Alman İmajı”, **Roman Kahramanı Fadiş’in Doğumunun 30. Yılında Çağdaş Türk Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Yazarı Gülten Dayıoğlu ve Yazını Ulusal Sempozyumu**, 24-26 Mayıs 2001, Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir 2001, s. 45-52.
- KÖKSAL Sema, **Refah Toplumunda Getto ve Türkler**, Teknoğrafik Matbaacılık, İstanbul 1986.
- MARTİN P.L, **Bitmeyen Öykü: Batı Avrupa’ya Türk İşçi Göçü- Özellikle Federal Alman Cumhuriyeti’ne**, Ankara Uluslararası Çalışma Bürosu, Ankara 1991.
- NARLI Mehmet, “Almanya’ya Göçün Türk Romanına Yansıması”, **Hece Roman Özel Sayısı**, S. 6 (2002), s. 388-396.
- ONULDURAN E. ve RENSELAAR Vati, H. "Uluslararası İlişkiler, Hukuksal ve Siyasal Boyutlar", **Göç ve Gelişme**, (Abadan - Unat vd.), Ankara 1975, s. 28-47.
- ÖZDEMİR Yücel. Almanya’ya Göç, 3 Kasım 2007. <http://www.evrensel.de/index.php?news=2733> , (SGT:13. 11.2007).
- ÖZTÜRK Ali Osman, **Almanya Türküleri, Türk Göçmen Edebiyatının Sözlü/Öncü Kolu**, Kültür Bakanlığı Yayınları: 2717, Yayınlar Dairesi Başkanlığı Kültür Eserleri Dizisi 322, Ankara 2001.
- TAM Vakfı, **KPMG Analizi, Almanya ve Avrupa'daki Türk Kökenli Girişimciler ATİAD**, Essen 2000.
- TAM Vakfı, **F. Almanya’daki Türk Toplumunun Ekonomik Gücü İle İlgili Son Veriler** Essen Üniversitesi, Şubat 2003.
- TAŞDELEN Musa, **Avrupa’da Yeni Kuşak Türk Gençliği**, Sakarya Üniversitesi Yayınları, Sakarya 2000.
- TODD Emmanuel, **Le Destins Des Immigrés**, Seuil, Paris 1994.

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 3/7 Fall 2008*

-
- TURAN Kadir, **Almanya'da Türk Olmak**, T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı Yayınları: 103, Ankara 1997.
- YILDIZ Őerife, "Almanya'daki Türklerde Sosyal Yaşam, Dil, Kùltür ve Edebiyatla İlgili Gelişmeler", **Milli Folklor**, 9,17, s. 10-26, 2005.